

POSUDOK

**pedagogických, vedeckovýskumných a publikačných aktivít
doc. Mgr. Terézie RONČÁKOVEJ, PhD.
v súvislosti s vymenúvacím konaním za profesorku**

Oslovenie a poverenie vypracovať posudok oponenta v súvislosti s inauguračným konaním Terézie Rončákovej som pred časom rád prijal. Nosným dôvodom sa mi okrem vnímania uchádzačkiných publikačných prejavov a odkazovania na ne stali najmä objektívne poznatky o prirodzenom, kvalitatívne vzostupnom vývine jej aktivít a výkonov v príslušnom odbore, o rozvoji tvorivých predpokladov a zodpovednom napĺňaní individuálne a spoločensky podmienených zámerov. Bez obáv z nadsadzovania poznamenávam, že v takomto rozpolžení sa jej kontinuálne darí účinne poznávať, argumentačne podporovať a podnetne interpretovať vymedzenú časť mediálnej komunikačnej sféry s prípustnými či žiaducimi interdisciplinárnymi presahmi.

V hodnotiacom stanovisku k uchádzačkinej žiadosti o vymenovanie za profesorku je z hľadiska zákonných ustanovení posudzovateľovou úlohou upriamiť pozornosť na nosné línie vedecko-pedagogických a ďalších súbežných, resp. súvisiacich počinov žiadateľky, patrične objektivizovať návrh, a tak zdôrazniť výpovednú hodnotu celkového odporúčania. Podklady na splnenie vážnej úlohy sú prehľadne, v zmysle platných ustanovení zhromaždené a zaznamenané v dokladových súčiastiach inauguračného spisu. Vo výpovedne priezračnom spracovaní a v požadovanom usporiadaní je ich poslaním vytvoriť argumentačné predpolie na zhodnotenie určujúcich charakteristík osobnosti uchádzačky. V posudku preto rešpektujem štruktúru, kontext a informačnú nasýtenosť predložených údajov. Nie je potrebné ich opakovať a už vôbec nie glosovať. Ponímam údaje s ich rozčlenením ako potrebný faktografický základ a uplatňujem nadobudnuté poznatky predovšetkým na vytvorenie požadovanej vzťahovo-hodnotiacej siete.

Doc. Mgr. Terézia Rončáková, PhD., si už na rozhraní storočí rozvážne vytvarovala hlavné odborné línie, vymedzila motivicko-tematické polia a načrtla metodické kontúry vedeckovýskumných oblastí, v ktorých sa rozhodla a v ktorých sa jej i darí pohybovať. Jej tvorivý potenciál sa rozprestiera a rozvíja na troch navzájom sa prelínajúcich teritóriách. V ich areáli nachádzame aj autorkine nosné domáce a zahraničné príspevky v nosnom žánrovom spektre vedeckej produkcie – knižnými monografickými prácami počnúc, vedeckými štúdiami, odbornými článkami a populárnonáučnými príspevkami pokračujúc, vedno s pozvanými a ďalšími prednáškami na zahraničných a domácich vedeckých podujatiach, edičnými aktivitami a výsledkami projektovej činnosti. Je len prirodzené, že jej tvorivé danosti sa zúročujú aj v grantových schémach v postavení zodpovednej riešiteľky (VEGA), resp. v čiastkových výskumoch v rámci inštitucionálnych výzev (Fond na podporu vedy FF KU v Ružomberku).

T. Rončáková sa relatívne najdlhšie – programovo od dizertačného obdobia – venuje pojmu a vývinu náboženského štýlu v sústave štýlov a jeho kontaktov s publicistickým štýlom. Výsledky bádania v uvedenej sfére zahrnula do trojice knižných monografických prác *Prienik náboženského a publicistického štýlu I. – III.* (2009 – 2010) s diferencujúcimi podtitulmi. Publikácie si získali patričný ohlas doma a v zahraničí a autorka i naďalej venuje pozornosť ďalšiemu rozpracúvaniu ich ústredného motívu. Pri (re)profilovaní obsahu a rozsahu pojmu *náboženský štýl* je

preto namieste v ohnisku termínov *jazyk – text/diskurz* kontrastívne poukázať na najnovšie pojmovo-terminologické úvahy a posuny pojmu *náboženský štýl* vo vzťahu k združeným pomenovaniam *liturgický štýl – homiletický štýl – štýl cirkevnej komunikácie – sakrálny štýl – biblický štýl – religiózny štýl* a i. (Na potrebnosť dynamického vymedzenia zmieneneho termínu už pred poldruha desaťročím poukázal napr. J. Mlacek, 2007.) Požiadavka na ukotvenie samotného pojmu (náboženský) *štýl* v mediálnej komunikačnej sfére digitálnej éry a v službách šírenia príslušných posolstiev v rámci náboženskej komunikačnej sféry a *mediálneho jazyka* sa tak stáva naliehavou. V rozprave by bolo zaujímavé uviesť aj náhľad na sémantiku a pragmatiku kategórie publicistického štýlu v službách mediálnej komunikácie, a to cez prizor koncepcií interakčnej, resp. interaktívnej štylistiky podľa slovenských autoriek (Orgoňová – Bohunická, 2018; Slančová, 2003) a iných vybraných podnetov.

Druhú oblasť uchádzačkiných vedeckovýskumných záujmov a publikačných výstupov výdatne pokrýva tematika mediálnych žánrov a žurnalistická žánrológia. V uvedenom okruhu autorka rešpektuje dosiahnuté poznatky (A. Tušer, Š. Veľas, I. Jenča a ďalší). Ako jedna z mála súčasných domácich bádateľov prichádza v vlastnou koncepciou problematiky žánrov v súčasnej mediálnej komunikačnej sfére vrátane elektronicky podmienenej komunikácie. Žurnalistické žánre, ich definičné vymedzovanie a ohraničovanie, typológiu a medzižánrovú dynamiku poníma ako živý organizmus budovaný na pevných modelových pôdorysoch. Zároveň ich precizuje ako teoreticky uvoľnenú a aplikačne otvorenú, tvárnu sústavu s pragmaticky ovplyvňovaným migrovaním žánrových štruktúr vrátane ich výstavbového a dorozumievacieho inventára. Mám na mysli „dožívanie“ osvedčených printových žánrov a formovanie nových či inovovaných modelových štruktúr – z veľkoformátových žánrov napr. analýza, investigatíva či portrét; z maloformátových žánrov spravodajstvo, zápisník, svedectvo. V uvedenom kontexte by inaugurantka mohla v rozprave upriamiť pozornosť na odraz zmien architektúry „nových“ žurnalistických žánrov v stratifikácii slovenčiny, t. j. v preskupovaní jej variet a ich dorozumievacích inventárov podľa predpokladaných úloh či reálnych účinkov tohto ktorého žurnalistického žánru.

Knižné publikácie s takmer zhodnými názvami, avšak každá s iným predurčením (monografia *Súčasné žurnalistické žánre*, 2016; dve vysokoškolské učebnice – 2011, 2019) ťažia z Rončákovej starostlivo rozpracovaného systému žánrových konštituentov. Z hľadiska predurčenia, kompozície a kultúry vyjadrovania sledujú aj požiadavku popularizácie vedeckých výsledkov v širšom sociokultúrnom prostredí. Zvlášť v knižnej publikácii *Žurnalistické žánre* (2019 – dielo v teoretickom podloží spíňa aj niektoré požiadavky vedeckej monografie) popri mediálno-komunikačných parametroch oceňujem filologickú (jazykovednú) fundovanosť spracovanej problematiky, oscilujúcu na rozhraní tradičných a moderných poznatkov, vyzdvihujem dynamickú typológiu súčasných žurnalistických žánrov s odkazmi na synkretické, hybridné a onlinové žánre a napokon aj kontrastívne ladené exkurzy do cudzojazyčnej žánrológie.

Trojicu ťažiskových sfér v Rončákovej vedeckovýskumnom fokuse dotvára rozpracúvanie argumentačných a myšlienkových výrazových schém v mediálnych komunikátoch so zameranosťou na náboženské posolstvá. Kapitola publikovaná v monografii vydanej v zahraničí a štúdie uverejnené v indexovaných periodikách vnášajú do vedeckého diskurzu podnetné úvahy.

Vo všeobecnejšom svetle a v metavednom videní medziodborové kontakty a presahy do aplikačných oblastí aj v inaugurantkiných záujmových oblastiach

poukazujú na pokračujúcu konvergenciu spoločenských a humanitných vied s čiastočným presahom na územie informatiky v podobe primeraných vedeckých syntéz. Interdisciplinárne prístupy si pritom vyžadujú zachovať metodologickú a interpretačnú platformu s jednotiacou výbavou. V rozsahu Rončákovej aktivít je ňou preukázateľne mediálna komunikačná sféra s osobitným zacielením pozornosti, predpokladanými výsledkami a komunikačno-kultúrnym nasmerovaním na pole žurnalistiky, lingvistiky, rétoriky a teológie.

Inauguranta v celom spektre hodnotených činností prejavuje náležitú vedeckovýskumnú kompetenciu a rešpektuje metodické pozadie, ktoré si vyžaduje vedecká komunikačná sféra. V jej prípade sa tento kľúčový charakterizačno-hodnotiaci konštituent sprítomňuje v troch okolnostiach. Jednak je to **a)** schopnosť fundovane, s kauzálnym prístupom ponímať a vykladať predmet pozornosti cez teoretický i empirický prieor, **b)** pripravenosť rozvážne tvárniť a uplatňovať pojmo-terminologické inštrumentárium na potrebné spriezačnenie objektu, ale aj **c)** nadobudnuté pedagogicko-prezentačné zručnosti ako dôležitá podmienka na presvedčivé vedecké komunikovanie a verejné vystupovanie.

Inauguranta prináleží k tvorivým príslušníkom mladšej strednej generácie, ktorí v slovenských podmienkach a zahraničných prostrediach patrične skúmajú účinky a vplyvy *mediálnej krajiny* na spoločenský, skupinovo-komunitný a individuálny život, výsledky svojich tvorivých nasadení predstavujú v početných príspevkoch a v adaptovanej podobe ich zaraďujú do pedagogického pôsobenia na akademickej pôde. V Rončákovej počínaniach pritom nemožno nevidieť i popularizátorsko-kultúrny a prakticistický rozmer. Pôsobila ako aktívna redaktorka v printovom (Katolícke noviny) a rozhlasovom (Rádio Vatikán) žurnalistickom prostredí. Profesionálne skúsenosti a zručnosti sa odrážajú aj v jej publicistických príspevkoch v odbornej a spoločenskej tlači printového i onlinového typu a v editorskej činnosti.

Racionálne vymedzená vedeckovýskumná orientácia, uchádzačkine projektové zámery a publikačná činnosť sa prirodzene odtláča aj v jej pedagogickom profile. T. Rončáková pôsobí v študijných programoch 1. – 3. stupňa vysokoškolského štúdia, v ktorých sa v rozsahu mediálnej komunikačnej sféry uplatňuje filologický pôdorys. Začínala predmetmi, v ktorých sa študujú roviny jazykového systému, literárna kritika, ortografia a rétorika. Jadro prednášok a seminárov na všetkých stupňoch vysokoškolského štúdia jej utvára problematika žurnalistických žánrov, metodiky žurnalistiky, textológia, polemika a argumentácia, teória a dejiny médií. Konceptne sa angažovala pri vybudovaní viacerých z uvedených profilových študijných predmetov. Je osobou, ktorá nesie spoluzodpovednosť za rozvoj a kvalitu odboru habilitačného konania a inauguračného konania *teória a dejiny žurnalistiky*.

T. Rončáková popri nosných pracovných povinnostiach na domovskej univerzitetnej pôde kompetentne funguje vo vedeckých a odborných spoločenstvách – vedeckých radách, redakčných radách, pracovných skupinách, odborových komisiách, posudzovateľských, riešiteľských, expertných a organizátorských zostavách. Za dôležitý prejav akceptovania jej doterajších výsledkov považujem jej členstvo v pracovnej skupine na zostavenie návrhu na opis študijného odboru *mediálne a informačné štúdiá* (na prelome rokov 2018 a 2019) a jej schválenie do zoznamu posudzovateľov v rámci Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo (2020). Osobnostné predispozície ju priam predurčujú na prijímanie súbežných, nepríliš viditeľných, ale z inštitucionálneho, odborného a vzťahového hľadiska zásadných úloh, pracovných povinností a poslaní.

Záver. Terézia Rončáková sa vo svetle vedeckovýskumných, pedagogických, publikačných a ďalších aktivít kontinuálne preukazuje ako kvalitná odborníčka,

schopná tvorivo, presvedčivo a hodnotne zaujímať zásadné vedeckovýskumné postoje k mediálno-komunikačne profilovaným témam, problematike a podnetom. Systematicky preukazuje predurčenosť na vymedzenie, odbornú a manažérsku prípravu a prínosné uskutočňovanie hodnotných bádateľských zámerov. Má rozvinutú schopnosť viacrozmerne, metodicky dôkladne, predovšetkým cez teoreticko-komunikačné, mediálne, lingvistické, axiologické, dejinné, teologické a kulturologické priezory ponímať podstatu a komplexne uchopovať a vykladať vybranú problematiku. Nadobudnuté poznatky a skúsenosti je schopná uvádzať do širších inter- a transdisciplinárnych vzťahov, medziodborových súvislostí a zovšeobecnení. Dokáže koncepcne ovplyvňovať rozvoj mediálnych a komunikačných štúdií, projektovať, organizovať, uskutočňovať a vyhodnocovať vedecký výskum a primerane zaraďovať jeho výsledky do vysokoškolských študijných programov, predmetov a učebníc. Svojou vedeckovýskumnou, pedagogickou a organizátorskou činnosťou prispieva k rozvoju poznania v odbore a k objasňovaniu vzťahov a súvislostí s inými odbormi, formuje trendy a v súlade so vzdelávacími aktivitami organizuje s tímom spolupracovníkov vedecké podujatia. Radí sa k vedecko-pedagogickým osobnostiam, ktoré reflektujú a/alebo prehodnocujú neodkryté, aktuálne a dynamické stránky medziľudských komunikačných interakcií. Je schopná ich teoreticky precízne a metodologicky podnetne spracúvať do vedecky prínosnej, didakticky primeranej a spoločensky prospešnej podoby s patričným domácim a zahraničným ohlasom.

Uvedené skutočnosti a súvislosti medzi nimi majú ambície potvrdiť, že uchádzačka spĺňa požiadavky inauguračného konania vo všetkých posudzovaných oblastiach. O vymenovanie za profesorku sa uchádza vedeckovýskumne fundovaná, odborne a popularizátorsky vybavená, teoreticky, metodicky a publikačne v domácej a zahraničnej komunite činná a známa, pedagogicky a manažérsky disponovaná žiadateľka. Preto odporúčam, aby doc. Mgr. Terézii Rončákovej, PhD., po úspešne zavŕšenom inauguračnom konaní a po splnení všetkých podmienok predpísaných príslušnými zákonnými normami bol udelený vedecko-pedagogický titul *profesor* v odbore habilitačného konania a inauguračného konania *teória a dejiny žurnalistiky*.

V Banskej Bystrici 29. 7. 2021

prof. PaedDr. Vladimír Patráš, CSc.
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

KATOLICKÁ UNIVERZITA V RUŽOMBERKU	
Filozofická fakulta 1	
Došlo dňa: 30. JÚL 2021	Registratúrna značka: C.13
Číslo prijímu: FL/120/2021/14 RET VUB	
Prílohy: -	Vybavuje: Cuylová
Znak hodnoty - lehota uloženia: A/10	